

Отже, у процесі виховання формуються потреби, характер, емоційно-вольова сфера, ініціюється саморозвиток. Найбільші труднощі в сучасній соціальній ситуації переживає молодь, яка перебуває на порозі життєвого самовизначення, пошуку сфер свого утвердження і людського затребування. Відсутність орієнтирів робить процес її самоствердження стихійним, неорганізованим, непродуманим. У психології виховання важлива роль належить формуванню моральних звичок. Цінність моральних звичок полягає в тому, що вони автоматизують багато дій молодих людей, яким у певних ситуаціях не потрібно задумуватися, чинити так чи інакше. У них можуть бути правильні прагнення, але за відсутності необхідних звичок ці прагнення можуть бути нереалізованими. Тому життя варто організувати так, щоб сформувати необхідний комплекс звичок.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. Стратегія для освіти. За матеріалами звіту відділу філософії та прогнозування розвитку освіти Інституту вищої освіти АПН України. Червень, 2006. Вища освіта України. 2006. № 3. С. 5–9.
2. Карандашев В. Н. Методика преподавания психологии: Учеб. пособ. СПб.: Питер, 2007. 250 с.
3. Корнилова Т. В., Смирнов С. Д. Методологические основы психологии. СПб.: Питер, 2006. 320 с.

Аліна НАГАЙ

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА РОБОТИ УЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

«Патріотичне виховання – це сфера духовного життя, яка проникає в усе, що пізнає, робить, до чого прагне, що любить і ненавидить людина, яка формується», – писав В. О. Сухомлинський [6].

Дивлячись на ситуацію, яка склалася в Україні починаючи з 2014 року, все більшої і більшої актуальності набуває патріотичне виховання учнів. Тому навчальні заклади України мають виховати в кожному учневі громадянина-патріота України, готового відстоювати незалежність держави, забезпечувати її національну безпеку та сприяти єднанню українського народу.

Патріотизм – це любов до своєї Батьківщини, відданість своєму народові, готовність для них на жертви й подвиги [1, с. 97]. Дивлячись на патріотизм з історичної точки зору, це формування зв'язків з рідною землею, рідною мовою, народними традиціями, звичаями та культурою.

Бути патріотом – значить відкрити в собі відданість Батьківщині, безкорисно радіти її успіхам, вдосконаленням, поєднати дві долі, свою і Батьківщини.

Критеріями патріотизму є любов, вірність і служіння Батьківщині, турбота про забезпечення цілісності і суверенітету України, піклування про її постійний розвиток на шляху демократичного національного відродження, сприяння гармонізації державних, суспільних та особистісних інтересів у повсякденному житті [2, с. 8].

Дивлячись на виховання з точки зору національного виховання, то воно найбільш відповідає потребам відродження України. Це виховання однаково стосується як українця, так і представників інших народів, що проживають в Україні.

Головною метою національного виховання на сучасному етапі є передача молодому поколінню соціального досвіду, багатой духовної культури народу, його національної ментальності, спорідненості світогляду і на цій основі формування особистісних рис громадянина України.

Національна самосвідомість включає особисту ідентифікацію із своєю нацією, віру в її духовні сили та майбутнє, волю до праці на користь народу, вміння осмислювати моральні та культурні цінності, історію, звичаї, обряди, символіку, систему вчинків, які мотивуються любов'ю, вірою, волею, осмисленням відповідальністю перед своєю нацією [3, с. 302].

Національно-патріотичне виховання сьогодні розглядається як цілеспрямований і свідомо-здійснюваний процес організації і стимулювання активно-творчої діяльності підлітків, оволодіння ними знаннями про культурно-історичний досвід українського народу, формування в них ціннісного ставлення до Батьківщини [4].

Особистість набуває патріотичності не лише шляхом успадкування, а й під впливом соціального середовища, виховання у широкому розумінні слова.

Патріотичне виховання є важливим державним завданням. Тому роль школи, а в тому числі й вчителя, неабияк важлива для формування патріотичної особистості.

Насамперед, завдання вчителя, який виховує патріотичність, це розповісти учням, що держава і громадянське суспільство роблять усе можливе для відновлення миру та порядку в країні, в теперішній Україні, що лише в національній єдності та національній гідності наша сила й незламність.

Дуже часто, виховні заходи патріотичного характеру, мають неабияке значення у підвищенні ефективності патріотичного виховання учнів.

Щороку, в навчальних закладах України, проводяться заходи, спрямовані на виховання в учнів почуття національної гідності та патріотизму: лекції, бесіди, уроки пам'яті, години спілкування, зустрічі з воїнами АТО, виготовлення оберегів та написання листів воїнам, участь в різноманітних акціях («Зігрій солдата», «Новорічні та різдвяні привітання» і т. д.), тематичні лінійки днів Українського козацтва, Соборності України, Гідності та Свободи, вшанування жертв Голодомору, Героїв Крут, Героїв Небесної Сотні, Шевченківських днів.

Також на базі районного самоврядування проводяться заходи, і в позакласний час. Наприклад, День Конституції України, День Незалежності України, Івана Купала – свята які відзначаються влітку, і до яких також залучають учнів.

Результатом таких зустрічей, заходів є ще більший вплив на патріотичні почуття учнів, відбувається оцінювання історичних явищ.

Завданням вчителя в цей час є організаційний момент. Як залучити учнів брати участь в заході? Чим краще зацікавити учнів? Як привернути їхню увагу до головної проблеми? Цими питаннями керується вчитель, вирішуючи поставлене завдання, виховати національну патріотичність в учнях.

Окрім проведення різних заходів та зустрічей, учням подаються різні завдання на уроках української мови, такі як написання творів-роздумів на тему патріотизму («Я – патріот!», «Патріотизм – любов до Батьківщини», «Україна – це ми!» і т. д.)

Таким чином у процесі патріотичного виховання учні глибше усвідомлюють свою причетність до Батьківщини і в минулому, і в майбутньому, що робить їх відповідальними за майбутнє своєї країни, та насамперед своєї долі.

Учитель має не пропустити той скарб, який схований у більшості художніх творів, і найголовніше, донести найглибшу мораль в серця учнів. Зробивши це, він принесе невеличкий внесок у загальнодержавну справу виховання нашого нового покоління, для якого ми працюємо в даний момент нашого часу, для якого ми зараз розбудовуємо нашу державу.

Ушинський К.Д. зазначав: «Виховання бере людину всю, якою вона є, з усіма її народними й поодинокими особливостями,— її тіло, душу й розум,— і передусім звертається до характеру людини; а характер і є саме тим ґрунтом, в якому корениться народність» [5].

Ґрунт, на якому базується вся наша національна свідомість це – рідна мова, історія нашого народу, його сьогодення, традиції, обряди та звичаї, різні види народного мистецтва, які зараз набирають неабиякої популярності, не лише в межах нашої країни, а й далеко за її кордонами. Зберігаючи, й найголовніше, розвиваючи всі наші традиції та звичаї, ми зміцнюємо національну свідомість нашої країни.

Найперше з чого вчителі повинні розпочати, це навчити дітей розв'язуванню найважливіших завдань, про які сказано в Концепції середньої загальноосвітньої школи з перших днів перебування в школі. Вчителі повинні поставити собі за мету – вироблення в кожного учня відданості загальнолюдським моральним цінностям, успадкування духовних надбань і культури свого народу, виховання в нього громадянського світогляду.

Таким чином, щоб виховати в дитині патріота рідної держави учителю нової української школи насамперед потрібно наповнити всі ланки навчально-виховного процесу інформацією, яка би відображала історію, мистецтво, культуру та природу рідного краю. Саме такий зміст поданої інформації, забезпечуватиме формування в молоді почуття патріотизму, любові до рідної землі, духовно розвинутої особистості та формування в ній інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності суспільства.

Список використаних джерел

1. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. К.: Наукова думка, 1970–1980. Т. 6. С. 97.
2. Бех І. Д., Чорна К. І. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді. Київ. 2014. С. 29.
3. Бех І. Д. та ін. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні. *Книга класного керівника: довідково-методичне видання* / за ред. С. В. Кириленко, Н. І. Косарева. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. С. 288–326.
4. Гавлітіна Т. М. Національно-патріотичне виховання підлітків в умовах позашкільного навчального закладу: автореф. дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.07. Київ, 2007. 23 с.
5. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори: в 2 т. Київ, 1983. Т. 1. С. 43–44.
6. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в 5 томах. Київ : Радянська школа, 1976. Т. 1. С. 131.

**Руслана ВЕЛИЧКО,
Наталія ОЛІЙНИК**

ВИХОВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Кардинальні зміни, що відбуваються в усіх сферах життєдіяльності суспільства, вимагають нових підходів щодо виховання та соціалізації підростаючого покоління. Особливого значення набуває формування гармонійно розвинутої, суспільно активної, фізично досконалої, здорової особистості. Аналіз державних документів: Конституції України, основ законодавства України про охорону здоров'я, Закону України «Про повну загальну середню освіту», Концепції загальної середньої освіти (12-річна школа), Національної доктрини розвитку освіти, Закону України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», Указу Президента України «Про заходи щодо розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя» – свідчить про те, що пріоритетним завданням системи освіти є виховання людини в дусі відповідального ставлення до свого здоров'я та здоров'я оточуючих як до найвищої індивідуальної та суспільної цінності [1].